

Datum van
inontvangstneming

:

10/12/2020

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-567/20–1

Zaak C-567/20

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

29 oktober 2020

Verwijzende rechter:

Općinski građanski sud u Zagrebu (Kroatië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 oktober 2020

Verzoekende partij:

A.H.

Verwerende partij:

Zagrebačka banka d.d.

[...]

Krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie dient de Općinski građanski sud u Zagrebu (rechter in eerste aanleg bevoegd voor burgerlijke zaken Zagreb, Kroatië), [...] in het geding tussen verzoekster A.H., wonend te Zagreb, [...], [...], en verweerster Zagrebačka banka d.d., [...] gevestigd te Zagreb [...] [...], inzake een vaststelling en een betaling, het hiernavolgende verzoek bij het Hof van Justitie van de Europese Unie in:

VERZOEK OM EEN PREJUDICIËLE BESLISSING

I. Verwijzende rechter

II. [...] Partijen in de procedure in het hoofdgeding

Verzoekende partij: A.H., wonend te Z. [...]

Verwerende partij: Z.b.d.d., gevestigd te Z. [...]

Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie worden met het oog op de uitlegging van het Unierecht, en meer bepaald van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, de hiernavolgende prejudiciële vragen voorgelegd:

1) Moet artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, zoals uitgelegd in de rechtspraak van het Hof en met name in de zaak ██████ C-118/17, aldus worden uitgelegd dat een consument als gevolg van de interventie van de wetgever in de betrekkingen tussen die consument (die kredietnemer is) **[Or. 2]** en een bank niet het recht kan worden ontzegd om de bedingen van de oorspronkelijke overeenkomst of van de op basis van de wet gesloten aanvullende overeenkomst daarbij voor de rechter aan te vechten, om aldus uitvoering te geven aan het recht op terugbetaling van alle voordelen die door de bank ten onrechte en ten nadele van de consument zijn verworven als gevolg van de toepassing van oneerlijke contractuele bedingen, indien de consument op basis van de interventie van de wetgever vrijwillig heeft ingestemd met een wijziging van de oorspronkelijke contractuele relatie op basis van de aan de banken opgelegde wettelijke verplichting om aan de consument een dergelijke mogelijkheid te bieden, en dit niet rechtstreeks krachtens een interventiewet is geschied, zoals het geval was in de zaak ██████

2) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord: is een nationale rechterlijke instantie die uitspraak doet in een procedure tussen twee partijen, namelijk tussen een kredietnemer en een bank, en die de nationale bepalingen van de Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (wet tot wijziging en aanvulling van de wet op het consumentenkrediet) - in navolging van de uitlegging daarvan door de Vrhovni sud (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Kroatië) - niet kan uitleggen in overeenstemming met de vereisten van richtlijn 93/13, gerechtigd en/of verplicht om deze nationale wet, in overeenstemming met de uitlegging daarvan door de Vrhovni sud, buiten toepassing te laten krachtens deze richtlijn en de artikelen 38 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie?

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN VAN DE ZAAK

1. Op 15 oktober 2007 heeft verzoekster A.H., als consument, met verweerster Zagrebačka banka d.d., als kredietverstrekker, een overeenkomst gesloten inzake een krediet bestemd voor de aankoop van een woning krachtens welke deze bank

een krediet in Zwitserse frank (CHF) ten bedrage van 309 373,82 CHF ter beschikking van de consument heeft gesteld. Dit krediet is uitbetaald in Kroatische kuna (HRK) volgens de gemiddelde wisselkoers van de Hrvatska narodna banka (nationale bank van Kroatië; hierna: „HNB”) die van kracht was op de datum van uitbetaling van het krediet en is door verzoekster in HRK afbetaald volgens de door de HNB gehanteerde gemiddelde wisselkoers ten opzichte van de CHF.

2. In deze vooraf opgestelde standaardkredietovereenkomst heeft verweerster in artikel 1 opgenomen dat de valuta van de overeenkomst de CHF is en heeft zij de afbetaling van het krediet in artikel 7 aldus aan deze valuta gekoppeld dat de maandelijkse en totale kredietverplichtingen van verzoekster zijn berekend volgens de schommelingen van de nationale valuta (HRK) ten opzichte van de CHF. Bovendien heeft zij in artikel 2 een beding opgenomen dat de variabele rentevoet varieert krachtens besluiten van de bank, zonder dat zij precieze, duidelijke en controleerbare parameters voor de wijziging ervan heeft aangegeven, dat wil zeggen zonder aan te geven op welke wijze de genoemde contractuele bedingen samenhangen met de vaststelling van verzoeksters totale kredietverplichting.
3. Verzoekster benadrukt dat verweerster zodoende een oneerlijk en nietig beding tot vaststelling van de aan de hoofdsom gekoppelde valuta (CHF) in de overeenkomst heeft opgenomen en een oneerlijk beding inzake de wijziging van de rentevoet dat de rentevoeten krachtens besluiten van de bank zelf kunnen variëren; dat zij noch vóór de sluiting van de overeenkomst noch gedurende de looptijd ervan hierover afzonderlijk met verzoekster heeft onderhandeld; dat zij de risico's in verband met de keuze voor de CHF als valuta niet heeft toegelicht; dat zij de exacte parameters en de wijzen van berekening daarvan die van invloed waren op de wijziging van de rentevoet, niet heeft vastgesteld. Aldus heeft zij gehandeld in strijd met de bepalingen van de Zakon o zaštiti potrošača (wet op de consumentenbescherming; hierna: „ZZP”), de Zakon o obveznim odnosima (wet op de verbintenissen; hierna: „ZOO”), de beginselen van goede trouw en billijkheid, als fundamentele beginselen van het verbintenissenrecht, alsmede met de regelgeving van de Europese Unie, en met name met richtlijn 93/13/EEG van de Raad betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (hierna: „richtlijn 93/13”), waarvan de bepalingen in nationaal recht zijn omgezet bij de ZZP, zodat het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de contractpartijen ten nadele van verzoekster als consument is verstoord.

[Or. 3]

4. Met het oog op de bescherming van de consumentenbelangen alsmede van haar eigen belang in het kader van de onderhavige procedure, die onder dossiernummer [...] is ingesteld en afgesloten voor de Trgovački sud u Zagrebu (handelsrechter Zagreb, Kroatië; hierna: „Trgovački sud”), beroept verzoekster zich op een tegen verweerster ingestelde procedure inzake collectieve rechtsbescherming.

5. Deze procedure inzake collectieve rechtsbescherming heeft zeven jaar geduurd en kende het hieronder uiteengezette verloop:

– Op 4 juli 2013 heeft de Trgovački sud bij vonnis [...] geoordeeld dat alle acht verwerende banken¹ en derhalve ook verweerster in de onderhavige zaak, als verweerster nr. 1 in die procedure, de collectieve belangen en de rechten van consumenten hebben geschonden door in de periode 2004–2008 kredietovereenkomsten te sluiten onder toepassing van nietige en oneerlijke contractuele bedingen doordat in deze consumentenovereenkomsten de CHF als valuta is vastgesteld en de aflossing van het overeengekomen krediet daaraan is gekoppeld, meer bepaald omdat de vastgestelde reguliere rentevoet gedurende de looptijd van het krediet is gewijzigd krachtens eenzijdige besluiten van de bank.

– Op 13 juni 2014 heeft de Visoki trgovački sud RH (handelsrechter in tweede aanleg, Kroatië; hierna: „Visoki trgovački sud”) bij vonnis [...] op het hoger beroep van de banken, waaronder verweerster in de onderhavige zaak, als verweerster nr. 1 in die procedure, geoordeeld dat het beding inzake de bij eenzijdige besluiten van de bank gewijzigde rentevoet oneerlijk en nietig is maar dat het beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta geldig is.

– Op 9 april 2015 heeft de Vrhovni sud RH (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Kroatië; hierna: „Vrhovni sud”) na behandeling van het verzoek tot herziening van de banken, waaronder verweerster in de onderhavige zaak, als verweerster nr. 1 in die procedure, het vonnis van de Visoki trgovački sud bij beslissing [...] bevestigd, en daarbij vastgesteld dat het beding inzake de bij besluiten van de bank gewijzigde rentevoet oneerlijk en nietig is en, na behandeling van de herziening door de consumentenvertegenwoordiger, geoordeeld dat het beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta geldig is.

– Op 13 december 2016 heeft het Ustavni sud RH (grondwettelijk hof, Kroatië; hierna „Ustavni sud”), na onderzoek van het door de consumentenvertegenwoordiger ingestelde constitutionele beroep, de beslissing van de Vrhovni sud met betrekking tot de vaststelling van de CHF als valuta bij beslissing [...] vernietigd en de zaak voor een hernieuwd onderzoek naar deze rechterlijke instantie terugverwezen.

– Op 3 oktober 2017 heeft de Vrhovni sud een arrest [...] gewezen waarbij de zaak met betrekking tot de vaststelling van de CHF als valuta voor behandeling naar de Visoki trgovački sud is terugverwezen.

– Op 14 juni 2018 heeft de Visoki trgovački sud een vonnis [...] gewezen waarbij deze rechterlijke instantie heeft geoordeeld dat het beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta oneerlijk en nietig is omdat de banken, waaronder verweerster in de onderhavige zaak, als verweerster nr. 1 in die procedure, in de

¹ Toen met uitzondering van Sberbank d.d., maar later is tegen deze bank hetzelfde vonnis als tegen de andere banken gewezen.

periode 2004–2008 kredietovereenkomsten hebben gesloten met toepassing van nietige en oneerlijke contractuele bedingen die inhielden dat in de betwiste consumentenovereenkomsten de CHF de valuta was waaraan de afbetaling van het krediet was gekoppeld. De Visoki trgovački sud heeft het vonnis in eerste aanleg van 2013 wat betreft de vaststelling van de CHF als valuta bevestigd jegens alle banken, waaronder verweerster in de onderhavige zaak.

– Op 3 september 2019 heeft de Vrhovni sud, na behandeling van het verzoek tot herziening van de banken, en dus ook van verweerster in de onderhavige zaak, als verweerster nr. 1 in die procedure, de beslissing van de Visoki trgovački sud van 14 juni 2018 bij beslissing [...] bevestigd.

6. Het uiteindelijke resultaat van de procedure in de zaak van de collectieve rechtsbescherming van consumenten is dat zowel het beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta als het beding inzake de bij besluiten van de bank gewijzigde rentevoet in alle gedurende de litigieuze periode bij de verwerende banken gesloten kredietovereenkomsten met een valutabeding ter zake van de CHF oneerlijk en **[Or. 4]** nietig zijn verklaard, dat wil zeggen dat in rechte vaststaat dat verweerster in de onderhavige procedure, te weten Zagrebačka banka d.d. (als verweerster nr. 1 in die procedure), in de periode van 10 september 2003 tot en met 31 december 2008 inbreuk heeft gemaakt op de collectieve belangen en rechten van consumenten, onder wie verzoekster, doordat zij in de door haar gesloten kredietovereenkomsten een oneerlijk contractueel beding heeft opgenomen op basis waarvan de vastgestelde reguliere rentevoet gedurende de looptijd van de kredietverplichting is gewijzigd bij eenzijdige besluiten van de bank, zonder dat daarover afzonderlijk is onderhandeld, zodat dit beding nietig is, en dat derhalve in rechte vaststaat dat zij in de periode van 1 april 2005 tot en met 31 december 2008 inbreuk heeft gemaakt op de belangen en rechten van consumenten, onder wie verzoekster, dat zij bij de sluiting van de kredietovereenkomsten nietige en oneerlijke contractuele bedingen heeft gehanteerd, volgens welke de CHF de valuta is waaraan de hoofdsom is gekoppeld, en dat zij als verkoopster noch vóór de sluiting van de overeenkomsten noch gedurende de looptijd ervan de consumenten volledig in kennis heeft gesteld van alle noodzakelijke parameters die relevant zijn voor het nemen van een belangrijke beslissing op grond van volledige informatie, waardoor het evenwicht tussen de rechten en de verplichtingen van de contractpartijen is verstoord, zodat verweerster heeft gehandeld in strijd met de bepalingen van de toentertijd geldende ZZP alsmede van de ZOO.
7. In de aangehaalde collectieve gerechtelijke procedure is bij de vaststelling van de beslissing richtlijn 93/13 toegepast, en met het oog op de uitlegging van de bepalingen van nationaal recht hebben de rechterlijke instanties bij de vaststelling van hun beslissingen de uitlegging van het Hof in de zaken *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, C-484/08, EU:C:2010:309, en [REDACTED] C-26/13, EU:C:2014:282, toegepast.

8. Overeenkomstig de in de Republiek Kroatië geldende wetgeving, meer bepaald artikel 502c van de Zakon o parničnom postupku (wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „ZPPos”) en artikel 138a ZZP, en overeenkomstig de vonnissen die zijn gewezen in de zaak van de collectieve rechtsbescherming hebben consumenten, onder wie verzoekster, het recht verworven om in afzonderlijke procedures terugbetaling van de door de banken ten onrechte verkregen voordelen te vorderen en derhalve heeft de consument de thans bij de verwijzende rechter aanhangige gerechtelijke procedure met dossiernummer [...] aanhangig gemaakt.

INTERVENTIE VAN DE WETGEVER

9. Op 30 september 2015 heeft de Republiek Kroatië de Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (wet tot wijziging en aanvulling van de wet op het consumentenkrediet; hierna ook: „ZID ZPK 2015”) vastgesteld. Krachtens deze wet is aan kredietnemers de mogelijkheid geboden om hun kredietverplichting in CHF om te zetten in een verplichting in euro (EUR).
10. Verzoekster heeft dit gedaan door een aanvullende overeenkomst bij de kredietovereenkomst te sluiten. Op grond van deze aanvullende overeenkomst is haar krediet in CHF omgezet in een krediet in EUR. Het krediet is derhalve niet omgezet in een krediet in de nationale valuta, te weten de HRK, maar in een krediet in een andere vreemde valuta, namelijk de EUR.
11. De kernvraag in de onderhavige specifieke procedure is de vraag naar de rechtsgevolgen van de ZID ZPK 2015.
12. Met het oog op de omzetting van de kredieten is in de ZID ZPK 2015 een specifieke methode voor de berekening van de nieuwe kredietverplichting van de betrokken consumenten vastgesteld. Deze komt erop neer dat het krediet in CHF met het oog op de verkrijging van een nieuwe hoofdsom in EUR per 30 september 2015 met werking ex tunc is omgerekend in een krediet in EUR en dat de kredietnemer zijn krediet vanaf dat ogenblik overeenkomstig deze hoofdsom zou afbetalen. De omzettingsmodaliteiten zijn vastgesteld in artikel 19c ZID ZPK 2015 en bestonden erin dat alle bedragen die uit hoofde van het daadwerkelijke krediet door de consument zijn betaald, werden vergeleken met de bedingen van een gesimuleerd, fictief **[Or. 5]** krediet in EUR. Vervolgens zijn de daadwerkelijke betalingen met dit fictieve krediet verrekend en aldus is de stand van het krediet op 30 september 2015 berekend. Uit hoofde van deze vergelijking is het bedrag vastgesteld dat de consument te weinig of te veel had betaald. Op grond van deze stand is aan consumenten derhalve de mogelijkheid geboden om bij de kredietovereenkomst een aanvullende overeenkomst inzake de verdere afbetaling van hun krediet te sluiten, zoals geregeld in artikel 19e, lid 1, ZID ZPK 2015.
13. Na deze berekening van het kredietbedrag konden de kredietnemers, onder wie verzoekster, overeenkomstig de bij wet vastgestelde „Izračun konverzije kredita”

(„kredietomzettingscalculator”) een aanvullende overeenkomst bij de oorspronkelijke kredietovereenkomst ondertekenen. Met ingang van 30 september 2015 heeft verzoekster overeenkomstig deze aanvullende overeenkomst het aan de EUR gekoppelde krediet afbetaald, met een nieuwe hoofdsom en een nieuwe berekening van voor de toekomst vastgestelde rentevoeten.

14. De verwijzende rechter merkt op dat de bank overeenkomstig artikel 19e ZID ZPK 2015 aan de consument kon voorstellen om hetzij een nieuwe kredietovereenkomst, hetzij een aanvullende overeenkomst bij de bestaande „oude” kredietovereenkomst te sluiten en dat de bank ervoor heeft gekozen om aan de kredietnemer de sluiting van een aanvullende overeenkomst voor te stellen, zoals duidelijk is aangegeven in de aanvullende overeenkomst zelf, meer bepaald in artikel 1 ervan, waarin is vastgesteld dat de partijen een aanvullende overeenkomst bij de bestaande overeenkomst sluiten. Artikel 24 van deze aanvullende overeenkomst luidt als volgt:

Artikel 24.

„De overige bedingen van de oorspronkelijke overeenkomst en alle tot op heden gesloten aanvullende overeenkomsten blijven ongewijzigd van kracht.”

Aldus is de identiteit van de bestaande contractuele relatie gewaarborgd.

15. Het doel van de ZID ZPK 2015 was om kredietnemers van een krediet in CHF gelijk te stellen met kredietnemers van een krediet in EUR, hetgeen op de hierboven beschreven wijze is verwezenlijkt. Het doel van de wet is vermeld en omschreven in artikel 19b ZID ZPK 2015.
16. De in de onderhavige zaak aan de orde zijnde kwestie is de aan verzoekster als consument verschuldigde compensatie, nu zij in het kader van de onderhavige procedure aanvoert dat in de ZID ZPK 2015 is nagelaten om aldus in een compensatie voor de nemers van kredieten in CHF te voorzien dat de banken verplicht werden tot terugbetaling van het voordeel dat zij hebben verkregen krachtens de oneerlijke en nietige kredietovereenkomsten, meer bepaald krachtens de oneerlijke en nietige contractuele bedingen inzake de vaststelling van de CHF als valuta en van de rente, hetgeen diende te waarborgen dat de consument rechtens en feitelijk in dezelfde positie als bij aanvang van de kredietverhouding zou komen te verkeren.
17. Tot bewijs hiervan benadrukt de consument dat bij de omzetting van het krediet tegen de omzettingsdatum, dat wil zeggen tegen 30 september 2015, rekening is gehouden met en gebruik is gemaakt van de bedingen inzake de vaststelling van de CHF als valuta en de bij besluiten van de bank gewijzigde rentevoet, zodat de omzetting betrekking had op een als geldig beschouwd valutabeding ter zake van de CHF en daarbij gebruik is gemaakt van dezelfde krachtens eenzijdige besluiten van de bank gewijzigde oneerlijke rentevoeten als voor de kredieten in CHF, terwijl het krediet na 30 september 2015 verder is afbetaald onder toepassing van een valutabeding ter zake van de EUR en met een nieuwe, voor de toekomst

vastgestelde rentevoet van 5,84 %, die door verweerster opnieuw op willekeurige wijze is vastgesteld („te nemen of te laten”).

18. Bovendien benadrukt verzoekster dat zij bij het sluiten van de aanvullende overeenkomst als consument niet de kans heeft gekregen om over de haar voorgestelde aanvullende overeenkomst te onderhandelen, aangezien de omzetting, die zij binnen 30 dagen diende te aanvaarden, zoals gespecificeerd in artikel 19e, lid 5, ZID ZPK 2015, niet zou hebben plaatsgevonden indien zij bezwaren tegen bepaalde aspecten van de aanvullende overeenkomst had gemaakt en deze niet had ondertekend.
19. Verzoekster betoogt derhalve dat de haar verschuldigde compensatie in het geheel niet in deze wet is geregeld, dat het bedrag ervan niet in de wet is vastgesteld en dat noch door de „calculator” noch in de aanvullende overeenkomsten **[Or. 6]** het individuele voordeel is berekend dat door de bank krachtens de kredietovereenkomst ten onrechte is verkregen, zodat het bedrag van de aan verzoekster verschuldigde compensatie in het onderhavige geding evenmin is berekend. Verzoekster toont dit aan door deze berekening bij het door haar ingediende verzoekschrift te voegen. Krachtens de omzettingscalculator is na de omzetting een te veel betaald bedrag ten voordele van de consument vastgesteld uit hoofde van het verschil tussen de verrichte betalingen en het fictieve krediet in EUR. Dit betreft een bedrag van 119 406,91 HRK en is niet aan de consument uitbetaald maar is overeenkomstig artikel 19c, lid 1, onder c), ZID ZPK 2015 achtereenvolgens verrekend bij de betaling van de toekomstige maandelijkse termijnen van het in EUR omgezette krediet, waarbij het te veel betaalde bedrag maximaal 50 % van de verschuldigde maandelijkse termijn kon bedragen. Uit de berekening van de consument die bij het verzoekschrift is gevoegd, blijkt evenwel dat de bank ten koste van de consument ten onrechte een omzettingsvoordeel ten bedrage van 340 364,19 HRK heeft verkregen.
20. Anderzijds is de verwerende bank in de onderhavige procedure van oordeel dat verzoekster door de loutere omzetting en de sluiting van de aanvullende overeenkomst niet meer over een rechtsgrondslag beschikt om het oneerlijke karakter van de bedingen van de oorspronkelijke overeenkomst te laten vaststellen en op grond daarvan compensatie te vorderen, meer bepaald omdat het krediet met terugwerkende kracht is berekend alsof het van meet af aan in EUR was uitgedrukt, zodat er geen reden is om een rapport door een financieel deskundige te laten opstellen teneinde het precieze bedrag te laten vaststellen dat door de bank ten onrechte krachtens de oneerlijke bedingen van de oorspronkelijke overeenkomst is verworven.
21. Na onderzoek van de aanvullende overeenkomst heeft de verwijzende rechter vastgesteld dat verzoekster op geen enkel moment afstand heeft gedaan van haar vorderingen, dat zij geen afstand heeft gedaan van haar recht op volledige compensatie en evenmin van haar recht op rechtsbescherming en dat de wet niet in een dergelijke afstand van rechten voorziet. Bovendien is in de nationale wetgeving, meer bepaald in artikel 41 ZZP, bepaald dat een consument geen

afstand kan doen van zijn rechten en dat deze niet kunnen worden beperkt, en wordt iets gelijkaardigs bepaald in artikel 19e ZID ZPK 2015. Daarin is bepaald dat het de banken niet is toegestaan in aanvullende overeenkomsten een beding inzake de afstand van rechten van consumenten op te nemen. De verwijzende rechter begrijpt het arrest in de zaak Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, aldus dat de consument derhalve slechts kan afzien van de door richtlijn 93/13 geboden bescherming indien hij dat wenst en uitdrukkelijk, vrijwillig en bewust tot uitdrukking brengt.

22. Volgens de redenering van de verwijzende rechter was het doel van de ZID ZPK 2015 in de eerste plaats van sociale en economische aard. De wet was namelijk bedoeld om de afbetaling van kredieten voor de consument te vergemakkelijken en hem met ingang van 30 september 2015 in de gelegenheid te stellen het door hem verworven krediet terug te betalen op de wijze waarop dit wordt gedaan door consumenten die een kredietovereenkomst met een valutabeding ter zake van de EUR hebben gesloten. Dit volgt eveneens uit het feit dat de ZID ZPK 2015 de bepaling inzake de rentevoet tot 30 september 2015 niet bestendig of eenmalig heeft gecorrigeerd en dat in de ZID ZPK 2015 bijvoorbeeld geen specifieke methode voor de berekening van de rente in het geval van omzetting is vastgesteld. Deze wet heeft evenmin tot gevolg gehad dat kredieten zijn omgezet in kredieten in HRK, onder uitsluiting van de CHF.
23. De verwijzende rechter merkt tevens op dat de ZID ZPK 2015 inderdaad niet voor elke consument het individuele bedrag heeft vastgesteld dat overeenkomt met de schade die door de consument is geleden als gevolg van de oneerlijke bedingen van de kredietovereenkomst, de rente en de valuta. Dat wil zeggen dat de door de verkoper ten onrechte ontvangen bedragen in deze wet niet nader zijn bepaald.
24. De verwijzende rechter merkt op dat de ZID ZPK 2015 is vastgesteld op 30 september 2015, dat wil zeggen nadat de definitieve uitspraak tot nietigverklaring van het rentebeding is gedaan, maar voorafgaand aan de definitieve beslissing tot nietigverklaring van het beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta. Ten tijde van de inwerkingtreding van de wet was het valutabeding ter zake van de CHF derhalve nog niet door de rechter oneerlijk en nietig verklaard, aangezien de onherroepelijke uitspraak in die zaak pas drie jaar na de omzetting van het krediet is gedaan en het krediet is omgezet met volledige inachtneming van het geldig verklaarde beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta. Dat het krediet is omgezet op grond van de bedingen inzake de vaststelling van de CHF als valuta en de bij de besluiten van de bank gewijzigde rente en dat deze in de omzettingscalculator in aanmerking zijn genomen, meer bepaald in een situatie waarin noch het valutabeding noch het beding inzake de bij besluiten van de bank gewijzigde rente [**Or. 7**] bij wet oneerlijk dan wel eerlijk of nietig dan wel geldig waren verklaard, betekent derhalve dat de beslechting van deze kwestie van meet af aan aan de rechter is overgelaten.
25. Deze omstandigheid is relevant, aangezien de vaststelling van de ZID ZPK 2015 en de sluiting van de aanvullende overeenkomst in 2016 dateren van na de

toetreding van de Republiek Kroatië tot de Europese Unie, zodat de bevoegdheid van het Hof vaststaat en de in deze zaak gestelde vragen door het Hof dienen te worden beantwoord.

26. Nadat het krediet is omgezet, het beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta in het kader van de zaak van de collectieve rechtsbescherming oneerlijk is verklaard en de door de bank ten onrechte verworven voordelen (dat wil zeggen het bedrag van de litigieuze compensatie) zijn berekend, verzoekt verzoekster voor de verwijzende rechter derhalve om terugbetaling van alle voordelen die door de bank krachtens de kredietovereenkomst zijn verworven, op grond dat de verrichte omzetting de bank niet heeft verhinderd deze voordelen te verwerven, althans dat het de bank uit hoofde van de gedeeltelijke verlaging van de hoofdsom slechts gedeeltelijk mogelijk heeft gemaakt deze voordelen te verwerven. Zij benadrukt echter dat de resterende hoofdsom nog steeds hoger was dan deze op de datum van omzetting had moeten zijn als de oneerlijke bedingen inzake de vaststelling van de CHF als valuta en de bij besluiten van de bank gewijzigde rentevoet uit de overeenkomst waren geschrapt.
27. Verzoekster toont in de onderhavige gerechtelijke procedure derhalve aan dat zij als gevolg van de omzetting niet in dezelfde positie als bij aanvang van de kredietverhouding kwam te verkeren, namelijk in de positie waarin zij zich zou hebben bevonden indien de litigieuze bedingen, althans de overeenkomst als zodanig, niet bestonden, maar dat zij een gesimuleerd, aan de EUR gekoppeld krediet afbetaalt en derhalve geen compensatie heeft ontvangen, terwijl de bank niet alle voordelen die zij ten onrechte heeft verworven, heeft terugbetaald.
28. Het bedrag van de ten onrechte verworven voordelen kan in het kader van de onderhavige gerechtelijke procedure worden vastgesteld. Ter staving daarvan heeft verzoekster een deskundigenrapport bij haar verzoekschrift gevoegd.

PROCEDURE TOT UNIFORMISERING VAN DE RECHTSUITLEGGING VOOR DE VRHOVNI SUD

29. In de loop van de onderhavige individuele procedure in een consumentenzaak heeft de Vrhovni sud als rechter in laatste aanleg op 11 september 2019 een zogenoemde „procedure tot uniformisering van de rechtsuitlegging” ingeleid.
30. Het betreft een nieuwe rechtsfiguur in het rechtsstelsel van de Republiek Kroatië, die is geregeld in artikel 502i en volgende ZPPos en die de Vrhovni sud in staat stelt een juridisch standpunt over een specifieke kwestie in te nemen. Dit standpunt is dan bindend voor alle lagere rechterlijke instanties die uitspraak doen in lopende of toekomstige individuele zaken, hetgeen is geregeld in artikel 502n ZPPos.
31. In de procedure tot uniformisering van de rechtsuitlegging die aanhangig is onder dossiernummer [...] heeft de Vrhovni sud uitspraak gedaan over de hiernavolgende rechtsvraag:

„Moet een overeenkomst tot omzetting van een krediet die is gesloten krachtens de *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, br. 102/15)* worden geacht nietig of ongeldig te zijn wanneer de bedingen van de oorspronkelijke kredietovereenkomst, waarin een variabele rentevoet en een valutabeding zijn overeengekomen, nietig zijn?”

Op 4 maart 2020 heeft de Vrhovni sud de hiernavolgende uitspraak gedaan:

„Een overeenkomst tot omzetting van een krediet die is gesloten krachtens de *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, br. 102/15)* sorteert rechtsgevolgen en is geldig **[Or. 8]** wanneer de bedingen van de oorspronkelijke kredietovereenkomst inzake de variabele rentevoet en het valutabeding nietig zijn.”

32. Naderhand zijn met betrekking tot deze beslissing, die is gegeven in het kader van een procedure tot uniformisering van de rechtsuitlegging, twijfels gerezen in de nationale rechtspraak en hebben de nationale rechterlijke instanties deze beslissing op afwijkende wijze uitgelegd. De genoemde twijfels hadden betrekking op de in die beslissing verrichte vaststellingen en op de gevolgen ervan voor de compensatie voor de consument overeenkomstig richtlijn 93/13, en derhalve voor de eindbeslissing in de onderhavige zaak. De verwijzende rechter is derhalve van mening dat de uitspraak van de Vrhovni sud, meer bepaald de uitlegging van de ZID ZPK 2015, moet worden geacht in strijd met het Unierecht te zijn voor zover deze wet aldus is uitgelegd dat zij in de weg staat aan de betaling van een compensatie aan de consument.
33. In de aangehaalde procedure heeft de Vrhovni sud in de motivering van zijn uitspraak betreffende de geldigheid van de aanvullende overeenkomst krachtens welke het krediet is omgezet, vastgesteld dat de aanvullende overeenkomst als toevoegsel bij de oorspronkelijke kredietovereenkomsten niet oneerlijk en nietig kan zijn, ook al is de inhoud ervan gebaseerd op bedingen die met terugwerkende kracht oneerlijk en nietig zijn verklaard, op grond dat die aanvullende overeenkomst bij de kredietovereenkomst in wezen een nieuwe, door de consument volledig vrijwillig en krachtens de ZID ZPK 2015 aangegane contractuele relatie vormt. De rechter komt tot de slotsom dat de aanvullende overeenkomst bij de kredietovereenkomst alleen al om die reden rechtmatig, eerlijk en geldig is.
34. In feite heeft de Vrhovni sud geweigerd te onderzoeken of de aanvullende overeenkomst eerlijk en geldig is, ervan uitgaande dat dit zo is, zonder de mogelijkheid te laten om het eerlijke karakter en de geldigheid van deze aanvullende overeenkomst te beoordelen en ter discussie te stellen, hoewel de voornaamste bedingen van de oorspronkelijke kredietovereenkomst betreffende het voorwerp van de overeenkomst (de vaststelling van de CHF als valuta) en de prijs (de vaststelling van de rentevoet) reeds met terugwerkende kracht oneerlijk en nietig zijn verklaard.

35. Hoewel de Vrhovni sud in die procedure uitspraak heeft gedaan over de toepassing van het Unierecht, en meer bepaald over de toepassing en de uitlegging van richtlijn 93/13, die in nationaal recht is omgezet door middel van de ZZP, heeft deze rechterlijke instantie het Hof geen prejudiciële vraag over de uitlegging van het Unierecht gesteld en heeft zij in haar uitspraak in het geheel niet gemotiveerd waarom zij dat niet heeft gedaan. Het is derhalve niet mogelijk een standpunt in te nemen over de thans in de onderhavige procedure gestelde vragen met het oog op de juiste uitlegging van het Unierecht.
36. Opgemerkt zij dat de Vrhovni sud met betrekking tot de kwestie van de toepassing van het Unierecht, en meer bepaald van het arrest █████ slechts heeft vastgesteld dat dit arrest niet van toepassing is, aangezien er in die zaak sprake was van „andere feitelijke omstandigheden”, in die zin dat de interventie van de wetgever in de zaak █████ rechtstreeks van aard was, terwijl de omzetting van het krediet in het geval van de Republiek Kroatië vrijwillig was en de bank weliswaar verplicht was een omzetting van het krediet voor te stellen maar de consument deze omzetting niet hoefde te aanvaarden en niet verplicht was tot het sluiten van een aanvullende overeenkomst. In dat geval zou hij het krediet blijven afbetalen zoals hij dat tot dan toe had gedaan. Zonder de wil van de contractpartijen zou er van een omzetting dus geen sprake zijn geweest.
37. Niettemin heeft de Vrhovni sud het Hof in deze andere feitelijke omstandigheden niet om uitlegging van richtlijn 93/13 verzocht.
38. De verwijzende rechter preciseert tevens dat de Vrhovni sud in de procedure tot uniformisering van de rechtsuitlegging niet uitdrukkelijk heeft geantwoord op de kernvraag, namelijk de in de onderhavige zaak aan de orde zijnde kwestie van de compensatie voor consumenten, ongeacht de omzetting van hun krediet. De bank benadrukt dat de uitspraak van de Vrhovni sud aldus moet worden uitgelegd dat de consument na de omzetting van zijn krediet niet langer recht heeft op enige compensatie, ongeacht of hij daadwerkelijk een dergelijke compensatie heeft ontvangen of niet, en dat het bedrag van de voordelen die mogelijkterwijs door de bank zijn verworven niet meer hoeft te worden vastgesteld.
39. Voor zover de uitspraak van de Vrhovni sud zo wordt opgevat en de ZID ZPK 2015 zo wordt uitgelegd - hetgeen verweerster in de onderhavige procedure ook daadwerkelijk doet - is de verwijzende rechter van oordeel dat deze redenering zou kunnen indruisen tegen de uitlegging van het Hof [**Or. 9**] in het arrest █████ C-118/17, EU:C:2019:207. Meer in het bijzonder zou er sprake zijn van strijdigheid met betrekking tot de uitlegging van het door richtlijn 93/13 gewaarborgde en in de onderhavige zaak aan de orde zijnde beschermingsniveau.
40. De verwijzende rechter begrijpt het arrest █████ aldus dat het Hof zich in rechte heeft uitgesproken over de invloed van de interventie van de wetgever op de aan richtlijn 93/13 ontleende rechten van de consument en dat het Hof van oordeel is dat deze interventie de consument het recht op compensatie niet ontzegt en hem met name niet het recht kan ontzeggen om terugbetaling te vorderen van alle

voordelen die de verkoper krachtens een oneerlijke overeenkomst of oneerlijke contractuele bedingen heeft verkregen, alsmede dat het recht op volledige compensatie niet op bijzondere wijze wordt beïnvloed door de aard van deze interventie, dat wil zeggen of zij rechtstreeks of vrijwillig van aard was. Bovendien volgt uit punt 29 van het arrest Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, dat de consument slechts afstand kan doen van de door richtlijn 93/13 geboden bescherming, en derhalve van het recht op volledige compensatie, indien hij dat op uitdrukkelijke, vrijwillige en bewuste wijze doet. De verwijzende rechter is evenwel van mening dat de consument in de onderhavige zaak geen afstand van de hem gewaarborgde bescherming heeft gedaan.

41. Deze redenering wordt volgens de verwijzende rechter bevestigd in punt 41 van het arrest ██████ en de daarin aangehaalde rechtspraak, waarin wordt aangegeven dat de vaststelling van het oneerlijke karakter en van de nietigheid van een overeenkomst de situatie dient te herstellen waarin de consument rechtens en feitelijk zou hebben verkeerd zonder de oneerlijke overeenkomst, dat wil zeggen zonder de oneerlijke en nietige bedingen, alsook in punt 50 van het arrest in de zaak Mikrokasa en Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w Warszawie, C-779/18, EU:C:2020:236, en andere rechtspraak, waarin het Hof verklaart dat een contractueel beding waarin een voor beide partijen dwingende wettelijke bepaling is opgenomen slechts bij wijze van uitzondering aan de beoordeling van het oneerlijke karakter ervan kan worden onttrokken, wat hier niet het geval is aangezien de omzetting van de kredietovereenkomst en de sluiting van de aanvullende overeenkomst daarbij afhing van de wil van de consument, voor wie de sluiting van de aanvullende overeenkomst niet verplicht was en er zonder wiens wil, die cruciaal is, geen sprake van een aanvullende overeenkomst of een omzetting zou zijn geweest.
42. De verwijzende rechter hanteert een gelijkaardige uitlegging van richtlijn 93/13, waarin in de tiende overweging duidelijk is aangegeven dat richtlijn 93/13 van toepassing is op alle overeenkomsten tussen verkopers en consumenten, waaruit volgt dat de transparantie en het eerlijke karakter van zowel de oorspronkelijke als de aanvullende overeenkomst moeten worden nagegaan, zoals ook volgt uit punt 39 van het arrest in de zaak Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, waarin is bepaald dat een beding in een overeenkomst tussen een verkoper en een consument met het oog op de wijziging van een oneerlijk beding in de oorspronkelijke overeenkomst oneerlijk kan worden verklaard indien daarover niet afzonderlijk is onderhandeld en indien het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen daardoor wordt verstoord.
43. Samengevat begrijpt de verwijzende rechter richtlijn 93/13 en de arresten in de zaken ██████ en Ibercaja Banco aldus dat, los van de vraag hoe de nationale rechter de op basis van de interventie van de wetgever gesloten aanvullende overeenkomsten beoordeelt, en ongeacht of hij deze als een rechtstreekse interventie dan wel als uiting van de wil van de partijen opvat, de aanvullende overeenkomsten de door richtlijn 93/13 gewaarborgde bescherming niet aldus kunnen (en niet mogen) verzwakken dat zij het onmogelijk maken dat alle

voordelen worden terugbetaald die door de verkopers onterecht zijn verworven, met name als dat tegen de wil van consumenten ingaat, namelijk omdat zij nimmer en nergens afstand van een dergelijke bescherming of van een dergelijke compensatie hebben gedaan en de wet evenmin in een dergelijke afstand voorziet.

44. Een dergelijke uitlegging is volgens de verwijzende rechter tevens in overeenstemming met de doctrine van het uitleggingseffect, die berust op het beginsel dat de bedoeling van de wetgever, hier tot uitdrukking gebracht in de ZID ZPK 2015, niet de schending van de richtlijn is geweest maar, integendeel, de tenuitvoerlegging ervan, zodat een regel van nationaal recht zoveel mogelijk in overeenstemming met de doelstellingen van de richtlijn alsmede in overeenstemming met de overige doelstellingen van de Uniewetgeving dient te worden uitgelegd. De verwijzende rechter is derhalve van mening dat hij verplicht is een regel van nationaal recht buiten toepassing te laten indien deze aldus wordt uitgelegd dat de regel eraan in de weg staat een subjectief recht van een consument daadwerkelijk te beschermen.

[Or. 10]

45. De specifieke doelstelling van richtlijn 93/13 met betrekking tot de bescherming van de consument en de noodzaak van een dergelijke uitlegging van de richtlijn zijn volgens de verwijzende rechter te vinden in punt 38 van het arrest in de gevoegde zaken Unicaja Banco en Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 en C-487/13, EU:C:2015:21. De verwijzende rechter houdt evenwel rekening met de opvatting dat de nationale wetgeving altijd een hoger beschermingsniveau dan de richtlijn kan bieden en dus strenger kan zijn, zoals het Hof heeft opgemerkt in de arresten Caja de Ahorros, C-484/08, EU:C:2010:309, en ██████████ C-96/14, EU:C:2015:262, punt 27.
46. Anderzijds is de verwijzende rechter van oordeel dat indien de uitspraak van de Vrhovni sud aldus op deze specifieke zaak wordt toegepast dat de ZID ZPK 2015 zo moet worden uitgelegd dat de consument als gevolg van de loutere sluiting van de aanvullende overeenkomst niet langer aanspraak op compensatie kan maken, richtlijn 93/13 ten nadele van de consument zou worden uitgelegd, hetgeen zou neerkomen op een inbreuk op de verplichting die voortvloeit uit het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en die inhoudt dat elke nationale rechterlijke instantie het nationale recht aldus dient uit te leggen dat de in de richtlijn vastgestelde doelstelling en het erin vastgestelde resultaat worden bereikt.
47. De verwijzende rechter is van oordeel dat deze uitlegging van de uitspraak van de Vrhovni sud, volgens welke de consument zijn recht op het ontvangen van een compensatie heeft verloren, hoewel dat niet was bepaald in de wet, dit evenmin tussen partijen is overeengekomen en de consument ten tijde van de sluiting van de aanvullende overeenkomst niet wist dat hij afstand van iets deed, in strijd zou zijn met een fundamenteel Unierechtelijk beginsel, namelijk dat een regel van Unierecht en van nationaal recht moet worden uitgelegd in het licht en in de geest van de doelstellingen van de betrokken bepaling, en dat deze uitlegging zou

ingaan tegen het standpunt dat door het Hof is ingenomen in de punten 24 en 27 van het arrest ██████████ C-282/10, EU:C:2012:33, alsmede tegen het doel van de richtlijn, dat wordt uiteengezet in de overwegingen ervan, en met name in de negende overweging, en tegen punt 41 van het aangehaalde arrest ██████████ en punt 83 van het arrest OTP Bank en OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, waarin het Hof vaststelt dat het oneerlijke karakter en de nietigheid van een kredietovereenkomst worden beoordeeld en vastgesteld naar de omstandigheden op het moment waarop de overeenkomst is gesloten, hetgeen overigens uitdrukkelijk is bepaald in artikel 4, lid 1, van richtlijn 93/13, en dat een latere interventie van de wetgever, van welke aard dan ook, volstrekt irrelevant is, aangezien door een dergelijke interventie de oneerlijk- en nietigverklaring niet in twijfel kan worden getrokken.

48. Deze opvatting wordt volgens de verwijzende rechter tevens bevestigd door de arresten in de zaak Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, punt 52, de gevoegde zaken Unicaja Banco en Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 en C-487/13, EU:C:2015:21, punt 37, de zaak Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punt 61, en de gevoegde zaken ██████████ e.a., C-154/15, C-307/15 en C-308/15, EU:C:2016:980, punt 61.
49. De verwijzende rechter vat richtlijn 93/13 aldus op dat deze verenigbaar is met interventies van de wetgevers van de lidstaten, mits het gaat om handhaving of vaststelling van regels die voorzien in een hogere bescherming dan de richtlijn. Een interventie van de wetgever in de contractuele relatie is derhalve slechts mogelijk indien deze in overeenstemming is met richtlijn 93/13 of past in het kader van de in artikel 8 daarvan bedoelde maximale consumentenbescherming en indien deze bescherming als gevolg van de interventie op geen enkele wijze kan worden ondermijnd; een dergelijke redenering is terug te vinden in het arrest ██████████ C-118/17, EU:C:2019:207, punten 43 en 44.
50. De verwijzende rechter is van oordeel dat hij bij de beslechting van de onderhavige zaak tevens rekening dient te houden met de bepalingen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) en dat deze zaak binnen de werkingssfeer van het Unierecht valt, zodat ook de garanties die het Handvest aan de consument biedt van toepassing moeten zijn, met name wat betreft het in artikel 47 van het Handvest aan eenieder toegekende recht op een doeltreffende voorziening in rechte, dat voor de rechterlijke instanties van de lidstaten en met name ook in geschillen tussen particulieren kan worden ingeroepen, en dat de beginselen van de artikelen 38 en 47 van het Handvest betreffende de effectieve rechtsbescherming ook in het geval van de toepassing van richtlijn 93/13 moeten worden geëerbiedigd. De verwijzende rechter vindt deze uitlegging terug in de arresten ██████████ C-34/13, EU:C:2014:2189, punt 47, en ██████████ C-414/16, EU:C:2018:257, punten 70 tot en met 82.

[Or. 11]

51. Indien de ZID ZPK 2015 aldus wordt uitgelegd dat de consument als gevolg van de toepassing ervan, dat wil zeggen door de loutere sluiting van een aanvullende overeenkomst bij een kredietovereenkomst, het recht op rechtsbescherming en het recht op volledige compensatie en op terugbetaling van alle voordelen die krachtens de oneerlijke en nietige overeenkomst en de oneerlijke en nietige contractuele bedingen zijn verkregen, verliest, is de verwijzende rechter van oordeel dat hij verplicht is om overeenkomstig het Unierecht en het beginsel van de doeltreffende voorziening in rechte in de zin van artikel 47 van het Handvest de volledige werking van richtlijn 93/13 te waarborgen door elke bepaling van de ZID ZPK 2015 die met de richtlijn in strijd is buiten toepassing te laten en, met andere woorden, indien de ZID ZPK 2015 op deze wijze zou worden uitgelegd, deze buiten toepassing te laten en alle aanvullende overeenkomsten bij overeenkomsten die krachtens deze wet zijn gesloten als ondoeltreffend en ongeldig te beschouwen.
52. In overeenstemming met het voorgaande begrijpt de verwijzende rechter richtlijn 93/13 aldus dat geen enkele wettelijke bepaling, ook niet die van de ZID ZPK 2015, kan leiden tot een verzwakking van de rechten die aan verzoekster zijn toegekend door deze richtlijn of door de ZZP, die als dwingend vereiste heeft dat de oorspronkelijke situatie feitelijk en rechtens moet worden hersteld door middel van de schrapping van oneerlijke bedingen alsof deze nooit hadden bestaan, en met name door middel van de terugbetaling van alle voordelen die verweerster krachtens deze bedingen ten onrechte en ten nadele van verzoekster heeft verworven.

NATIONAAL RECHT

53. Wat betreft de relevante bepalingen van nationaal recht benadrukt de verwijzende rechter dat in de ZOO is bepaald dat een nietige overeenkomst en nietige contractuele bedingen niet kunnen worden hersteld en dat de nietigheid daarvan overeenkomstig de artikelen 322 en 326 ZOO ex tunc wordt vastgesteld, zodat deze nietigheid wordt beoordeeld en vastgesteld gelet op het tijdstip waarop de overeenkomst is gesloten. De verwijzende rechter is derhalve van oordeel dat dit, aldus opgevat, in overeenstemming met richtlijn 93/13 is.
54. De ZOO bepaalt dat een nietige overeenkomst niet geldig wordt door het latere wegvallen van de nietigheidsgrond en evenmin geldig kan worden door een vernieuwing ervan (artikel 145 ZOO). Een dergelijke overeenkomst kan evenmin geldig worden krachtens een schikking (artikel 158, lid 2, ZOO), ongeacht de juridische indeling van de door de partijen krachtens de ZID ZPK 2015 gesloten aanvullende overeenkomst, zoals bepaald in artikel 148, lid 1, ZOO, waarin is aangegeven dat een vernieuwing ondoeltreffend is indien de eerdere verbintenis nietig was, alsmede in artikel 158, lid 2, ZOO, waarin is vastgesteld dat een schikking betreffende een nietige rechtshandeling eveneens nietig is. Indien de overeenkomst of een van de contractuele bedingen nietig was, kunnen de partijen volgens de nationale wetgeving dus geen enkele rechtshandeling (vernieuwing,

schikking, enz.) verrichten krachtens welke de nietig verklaarde bedingen juridisch versterkt, gewijzigd of geldig zouden worden, aangezien dit kennelijk in strijd is met artikel 322 ZOO, waarin is bepaald dat een nietige rechtshandeling wordt geacht nooit te hebben bestaan. Het betreft derhalve een fundamenteel beginsel van nationaal verbintenissenrecht, dat zijn ratio juist vindt in het feit dat er sprake is van een schending van openbare belangen en van de openbare orde die door het verstrijken van de tijd niet kan worden geheeld.

55. De verwijzende rechter is van oordeel dat ook deze bepalingen verenigbaar zijn met het Unierecht, zoals is gepreciseerd in de punten 42 en 43 van het arrest *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60. De verwijzende rechter is tevens van oordeel dat het hem niet is toegestaan om oneerlijke bedingen op basis van zijn eigen uitleggingen te vervangen door bedingen die niet zijn overeengekomen tussen partijen. Dat leidt hij af uit de punten 54 en 55 van het arrest in de gevoegde zaken *Abanca Corporación Bancaria en Bankia*, C-70/17 en C-179/17, EU:C:2019:250; deze bedingen moeten met terugwerkende kracht uit het rechtsverkeer worden verwijderd.

[Or. 12]

56. Wat betreft de bestaande rechtspraak van de hoogste nationale rechterlijke instanties verwijst de verwijzende rechter naar de bestaande rechtspraak van de *Vrhovni sud*, die op 27 juni 2001 in de zaak [...] heeft geoordeeld dat de geldigheid van een rechtshandeling moet worden beoordeeld aan de hand van de omstandigheden en de bepalingen die op het tijdstip van de sluiting van de overeenkomst van kracht waren. Hetzelfde standpunt is bijvoorbeeld terug te vinden in de uitspraak van de *Vrhovni sud* [...] van 28 oktober 2008, evenals in de uitspraken van deze rechterlijke instantie [...] van 11 april 2007 en [...] 26 oktober 2010. Wat dat betreft, bestaat er tevens vaste rechtspraak van de *Ustavni sud*, zoals bijvoorbeeld de uitspraak [...] van 17 september 2003.
57. In de rechtspraak en de juridische standpunten van de *Vrhovni sud* betreffende de onmogelijkheid van herstel, hetzij door vernieuwing hetzij door een schikking, wordt verwezen naar de uitspraak [...] van 8 september 2010, volgens welke een nietige rechtshandeling niet door een schikking kan worden hersteld, terwijl een nietige rechtshandeling volgens de uitspraak [...] ook niet door middel van vernieuwing kan worden hersteld, hetgeen strookt met artikel 148 ZOO.
58. Ten slotte noemt de verwijzende rechter tevens de uitspraak van de *Vrhovni sud* [...] van 12 februari 2019, waarin door deze rechterlijke instantie is vastgesteld dat consumenten die een krediet hebben laten omzetten krachtens de *ZID ZPK 2015* er een rechtsbelang bij hebben dat contractuele bedingen oneerlijk en nietig worden verklaard zodat zij op basis daarvan de voor hen geldende rechten kunnen uitoefenen. In die uitspraak heeft de *Vrhovni sud* zich uitgesproken over het herstel van een nietige overeenkomst en daarbij het standpunt ingenomen dat een dergelijke overeenkomst nietig is krachtens de wet, namelijk vanaf het moment waarop de betrokken rechtshandeling is verricht, en dat een ongeldige

overeenkomst niet geldig wordt door het wegvallen van de nietigheidsgrond, behalve in het geval van de uitzonderlijke omstandigheden van artikel 326, lid 2, ZOO, welke in de onderzochte zaak evenwel niet aan de orde zijn (de nietigheidsgrond was een verbod van gering belang en de overeenkomst is volledig ten uitvoer gelegd). De verwijzende rechter verwijst ook naar de uitspraak van de Vrhovni sud [...] van 26 mei 2020, waarin tevens is vastgesteld dat consumenten die hun krediet hebben laten omzetten aanspraak kunnen maken op de oneerlijkverklaring van de bedingen van de oorspronkelijke kredietovereenkomst en op de uitoefening van de rechten die de consument daaraan kan ontleen.

59. De verwijzende rechter legt een uittreksel uit de nationaalrechtelijke bepalingen over in een afzonderlijk document (BIJLAGE 1 en BIJLAGE 2) en legt tevens het verzoekschrift en de stukken van partijen over (BIJLAGE 3).

Zagreb, 15 oktober 2020

Lijst van bijlagen:

1. Verzoekschrift van verzoekster van 12 juni 2019
2. Verweerschrift van verweerster van 2 september 2019
3. Brief van verweerster van 29 juni 2020

[Or. 13]

4. Brief van verzoekster van 2 oktober 2020
5. Brief van verzoekster van 7 oktober 2020
6. Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (wet tot wijziging en aanvulling van de wet op het consumentenkrediet)
7. Nationale wetgeving

[Or. 14]

[...]

[...]